

УДК 330.131.7; 368.025.6; 658.15; 005.21

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-37

Топоркова О. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та психології, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна

ORCID: 0000-0003-0956-3638

e-mail: toporkova1975@gmail.com

Пікуліна О. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та психології, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна

ORCID: 0000-0003-4803-427X

e-mail: lena.chernovol1987@gmail.com

Ризики міграційних процесів та їх вплив на економічну безпеку підприємств в умовах фінансової невизначеності

Анотація. Досліджено вплив міграційних процесів на економічну безпеку підприємств в умовах фінансової невизначеності. Метою дослідження є виявлення та систематизація ризиків, що виникають унаслідок міграційних процесів, а також оцінка їхнього впливу на фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємств. Особливу увагу приділено аналізу наслідків трудової міграції як ключового чинника, що зумовлює структурні трансформації економічного середовища та ускладнює забезпечення стабільності бізнесу в Україні. Методика дослідження ґрунтується на використанні системного, ризик-орієнтованого та міждисциплінарного підходів. Застосовано інструменти фінансового аналізу для оцінки витрат, пов'язаних із відтоком трудових ресурсів, методи порівняльної оцінки для визначення галузевих відмінностей у прояві міграційних ризиків, а також економіко-статистичні методи для моделювання сценаріїв зміни продуктивності та фінансової стабільності підприємств. Встановлено, що міграційні процеси формують комплекс ризиків, серед яких: зростання витрат на підбір і навчання персоналу, збільшення навантаження на фонд оплати праці, зниження продуктивності через втрату кваліфікованих кадрів, ризики порушення виробничих циклів та зменшення інвестиційної привабливості. Доведено, що в умовах фінансової невизначеності такі ризики підсилюють нестійкість підприємств і обмежують їхні можливості розвитку. Наукова новизна полягає в удосконаленні теоретико-методологічних підходів до аналізу міграційних ризиків як складової системи економічної безпеки підприємства. Обґрунтовано доцільність інтеграції ризик-орієнтованого управління в систему економічної безпеки з урахуванням міграційних чинників. Практична значимість полягає у можливості використання отриманих результатів для удосконалення корпоративних стратегій управління трудовими ресурсами, зниження ризиків кадрової нестабільності та забезпечення сталого розвитку підприємств.

Ключові слова: ризики міграційних процесів; економічна безпека підприємства; фінансова невизначеність; трудові ресурси; продуктивність праці; кадрова стабільність; ризик-орієнтоване управління; інвестиційна привабливість.

Toporkova O., PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Psychology, Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Ukraine

Pikulina O., PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Psychology, Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Ukraine

Migration-Related Risks and Their Impact on Enterprise Economic Security under Financial Uncertainty

Abstract. Introduction. The current economic environment in Ukraine is characterized by high financial uncertainty and labor mobility. These factors significantly influence enterprise stability and economic security. Migration processes, particularly labor migration, create structural changes within enterprises and introduce complex risks that impact operational and financial performance. Understanding these impacts is essential for developing effective risk management strategies.

Purpose. The study aims to identify, categorize, and analyze the risks arising from migration processes and to evaluate their influence on the financial stability, productivity, and competitiveness of enterprises under conditions of financial uncertainty.

Results. The study demonstrates that migration processes generate a chain of risks, including increased hiring and adaptation costs, higher wages, reduced productivity due to loss of skilled workers, interrupted production cycles, and reduced investment attractiveness. The study also identified sectoral differences in the manifestation of migration-related risks. Economic-statistical scenario modeling revealed that higher migration intensity exacerbates enterprise instability and constrains long-term growth prospects. The study supports integrating risk-oriented management into the economic security system as a tool for quantitatively assessing and mitigating migration-induced risks.

¹Стаття надійшла до редакції: 10.10.2025

Received: 10 October 2025

Conclusions. *The findings reveal that labor migration significantly impacts enterprise economic security, increasing operational and financial vulnerabilities. Implementing risk-oriented management strategies enables enterprises to proactively adapt, optimize the allocation of human and financial resources, and enhance overall stability. These approaches promote sustainable enterprise development, the preservation of competitive advantages, and long-term resilience in volatile economic conditions.*

Keywords: *migration process risks; enterprise economic security; financial uncertainty; labor resources; labor productivity; workforce stability; risk-oriented management; investment attractiveness.*

JEL Classification: G32; J61; M21; C53.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та фінансової невизначеності міграційні процеси набувають дедалі більшого масштабу, що істотно впливає на економічну безпеку підприємств. Для України, яка перебуває у стані затяжної економічної та безпекової кризи, проблема відтоку кваліфікованої робочої сили є особливо гострою, адже вона породжує низку ризиків, здатних підірвати фінансову стійкість бізнесу та обмежити його конкурентні переваги.

До основних ризиків міграційних процесів належать: зростання витрат на підбір і навчання персоналу, зниження продуктивності праці, порушення безперервності виробничих процесів, послаблення інноваційного потенціалу, зменшення інвестиційної привабливості підприємств і поглиблення проблеми кадрової стабільності. Сукупність цих чинників призводить до зростання фінансових втрат і формує комплексні загрози економічній безпеці підприємств у середньо- та довгостроковій перспективі.

Попри наявність наукових досліджень, присвячених питанням економічної безпеки та наслідкам трудової міграції, проблема системного аналізу ризиків міграційних процесів у контексті фінансової невизначеності залишається недостатньо розробленою. Бракує інтегрованих підходів до оцінки їхнього впливу на фінансову стійкість підприємств, а також дієвих механізмів ризик-орієнтованого управління.

Це зумовлює необхідність проведення подальших досліджень, спрямованих на формування теоретико-методологічних та прикладних інструментів ідентифікації, оцінки й мінімізації ризиків міграційних процесів у системі економічної безпеки підприємств, що є ключовою умовою забезпечення їхнього стабільного розвитку в умовах високої невизначеності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика міграційних процесів та їхнього впливу на соціально-економічний розвиток країни впродовж останніх десятиліть перебуває в центрі уваги як українських, так і закордонних дослідників. У вітчизняній науковій літературі значний внесок у дослідження міграційних процесів зробили Є. Є. Іонін, В.М. Загородний, В. Лимар, М. Продан, О. Мульска, О. Сорочак, які у своїх працях розкривають масштаби та динаміку трудової міграції з України, її демографічні та соціально-економічні наслідки. А саме, Є. Є. Іонін, В. М. Загородний [1] акцентують на тому, що масовий

відтік працездатного населення формує ризики довгострокового зниження продуктивності та скорочення внутрішнього ринку праці, що безпосередньо впливає на економічну стійкість національного бізнесу. В. Лимар і М. Продан [2] досліджують просторову структуру міграційних потоків та особливості інтеграції українських працівників у європейську економіку, підкреслюючи наслідки для кадрового потенціалу українських підприємств. О. Мульска, О. Сорочак [3] аналізують трансформацію державної міграційної політики, окреслюючи необхідність посилення механізмів утримання висококваліфікованих кадрів у національній економіці.

Попри вагомий науковий доробок, більшість вітчизняних праць концентруються на макроекономічних та демографічних наслідках міграції, тоді як фінансові ризики на рівні підприємств — зокрема, вплив відтоку робочої сили на продуктивність, собівартість виробництва та конкурентоспроможність — залишаються поза системним аналізом.

Серед закордонних науковців важливими є дослідження F. Tanrikulu та G. Orefice, які теоретично й емпірично доводять, що трудова мобільність працівників впливає не лише на національну економіку, але й на фінансову стійкість та інноваційний потенціал підприємств. F. Tanrikulu [4] розглядає міграцію як фактор, що одночасно створює ризики і можливості для бізнесу, зокрема через зміни у структурі витрат, потребу в адаптації бізнес-моделей та впровадженні нових технологій для компенсації кадрових втрат. G. Orefice [5] виявляє прямий зв'язок між міграцією робочої сили, продуктивністю праці та рівнем заробітних плат у приймаючих і вихідних країнах, що дозволяє екстраполювати ці висновки на аналіз економічної безпеки підприємств у країнах-донорах робочої сили.

Дослідження G. Orefice [5], Blaise Gnimaassoun [6] також мають прикладний характер, оскільки демонструють, як інтенсивні міграційні потоки у країнах, що розвиваються, зумовлюють зростання фінансових ризиків для компаній через підвищення витрат на адаптацію персоналу, зниження продуктивності та зміни у структурі грошових потоків.

В українській науковій традиції питання економічної безпеки підприємств і ризик-орієнтованого управління детально розглядаються у працях Л. Л. Гриценко, І. О. Кожушко, В. О. Чепурко, Г. Б. Перепеліцин, Є. Данілова, Г. Б. Мирошниченко.

Зокрема, Л. Л. Гриценко, І. О. Кожушко, В. О. Чепурко, Г. Б. Перепелицин [7] обґрунтовують системну природу фінансово-економічної безпеки підприємств та пропонують механізми її забезпечення в умовах невизначеності, Є. Данілова [8] формує теоретичні засади економічної безпеки як комплексної системи управління ризиками, а Г. Б. Мирошніченко [9] розвиває концепцію стратегічного управління безпекою підприємства з акцентом на ризик-орієнтованих підходах. Проте в цих роботах відсутня пряма інтеграція міграційних ризиків у систему економічної безпеки, що обмежує можливість практичного застосування розроблених моделей у сучасних умовах кадрової нестабільності.

Таким чином, проведений аналіз наукових публікацій свідчить, що попри значну кількість праць, присвячених вивченню окремих аспектів трудової міграції та економічної безпеки, комплексний аналіз фінансових ризиків міграції на рівні підприємств залишається недостатньо розробленим. До невирішених частин проблеми належать:

- інтеграція міграційних ризиків до системи фінансово-економічної безпеки підприємства;
- розроблення кількісних індикаторів для оцінки фінансових втрат, спричинених відтоком кадрів;
- формування ризик-орієнтованих стратегій управління кадровими та фінансовими ресурсами в умовах міграційного тиску;
- оцінка довгострокових ефектів міграційних процесів на інвестиційну привабливість підприємств.

Отже, наявні дослідження створюють потужне теоретико-методологічне підґрунтя, однак не забезпечують цілісного бачення фінансових ризиків міграції у структурі економічної безпеки підприємств. Саме ці аспекти становлять наукову новизну і практичну спрямованість даної статті.

Формулювання цілей дослідження. Метою даного дослідження є комплексне вивчення взаємозв'язку між міграційними процесами та рівнем фінансово-економічної безпеки підприємств України в умовах невизначеності. Особлива увага приділяється аналізу того, як зовнішня та внутрішня трудова міграція впливає на кадровий потенціал, продуктивність праці, структуру витрат і здатність підприємств забезпечувати стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких основних завдань:

1. Проаналізувати сучасні тенденції міграційних процесів в Україні та виявити ключові чинники, що стимулюють відтік робочої сили за кордон.
2. Оцінити вплив трудової міграції на фінансову стійкість і економічну безпеку підприємств, зокрема на показники рентабельності, ліквідності, продуктивності праці та інвестиційної активності.
3. Визначити основні ризики, що виникають унаслідок міграційних процесів, та розробити їхню

класифікацію в контексті функціонування підприємств реального сектору.

4. Обґрунтувати напрями мінімізації міграційно зумовлених ризиків через удосконалення механізмів управління фінансово-економічною безпекою та впровадження адаптивних стратегій розвитку.

5. Сформулювати науково-практичні рекомендації щодо підвищення стійкості підприємств до зовнішніх трудових і фінансових шоків у контексті післявоєнного відновлення економіки України.

Таким чином, дослідження поєднує теоретичний аналіз міграційних ризиків із практичним обґрунтуванням управлінських механізмів, спрямованих на підвищення ефективності управління ризиками та зміцнення системи економічної безпеки підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Міграційні процеси є одним із ключових чинників, що визначають соціально-економічну динаміку сучасної України. Вони впливають не лише на демографічну структуру, а й на фінансову, виробничу та інноваційну стійкість підприємств. У контексті глобалізації трудова міграція є об'єктивним явищем, однак її масштаби в Україні набули системного характеру, що формує комплекс ризиків для бізнесу, особливо у виробничих секторах.

За оцінками Інституту демографії та соціальних досліджень ім. Птухи НАНУ [10], понад 3–5 млн українців перебувають у тривалій або сезонній трудовій міграції. Найбільше відтік кадрів спостерігається у галузях, де потрібна кваліфікована робоча сила — машинобудуванні, металургії, будівництві, ІТ та аграрному секторі. Для підприємств це означає не лише втрату людського капіталу, а й зростання залежності від зовнішніх факторів, що безпосередньо впливають на економічну безпеку та фінансову стабільність.

Міграційні ризики мають ланцюгову природу, тобто поширюються на кадрову, фінансову, виробничу, інноваційну та інвестиційну сфери діяльності підприємства. Узагальнення їхніх проявів наведено у табл. 1. Взаємозв'язок цих ризиків ілюструє ланцюг впливу трудової міграції (рис. 1).

1. За даними Інституту демографії НАН України [11], з України виїхали близько 63% працездатного населення (18–64 років), що значно зменшило чисельність економічно активних громадян. Довоєнні оцінки свідчили, що 20–25% працездатних українців мали досвід трудової міграції, що поглиблює дефіцит кваліфікованих кадрів.

Це негативно впливає на продуктивність підприємств, порушує виробничі ланцюги та підвищує витрати на підготовку нового персоналу. В умовах зменшення робочої сили зростають зарплатні навантаження, витрати на залучення та утримання кадрів, а також ризик втрати корпоративних знань і інноваційного потенціалу. Таким чином, кадровий

дефіцит перетворюється на важливий фінансово- економічний ризик для підприємств і держави.

Таблиця 1 Основні групи ризиків, пов'язаних із міграційними процесами

Вид ризиків	Як проявляється
Кадрові	Відтік кваліфікованих кадрів, брак робочої сили, зростання витрат на підбір і навчання персоналу
Фінансові	Підвищення витрат на зарплату й соцпакети, зниження прибутковості, зростання витрат на рекрутинг
Виробничі	Перебої у виробничих циклах, невиконання контрактів, зниження якості продукції
Інноваційні	Зменшення науково-дослідного потенціалу, уповільнення цифровізації, відставання технологічного розвитку
Інвестиційні	Втрата довіри інвесторів, скорочення доступу до фінансування, зниження інвестиційної привабливості

Джерело: побудовано автором на основі [10–15]

2. Фінансовий вимір. Згідно з дослідженнями, заміна одного кваліфікованого працівника обходиться у 1,5–3 його річні заробітні плати. Це формує додаткові витрати, зменшує маржу прибутковості й підвищує ризик фінансової нестійкості.

3. Виробничі ризики. Нестача персоналу спричиняє перебої у виробництві, що може призвести до зриву контрактів і втрати репутації. Підприємства машинобудівного сектору особливо вразливі до таких наслідків, адже технологічні процеси вимагають стабільної кваліфікації кадрів.

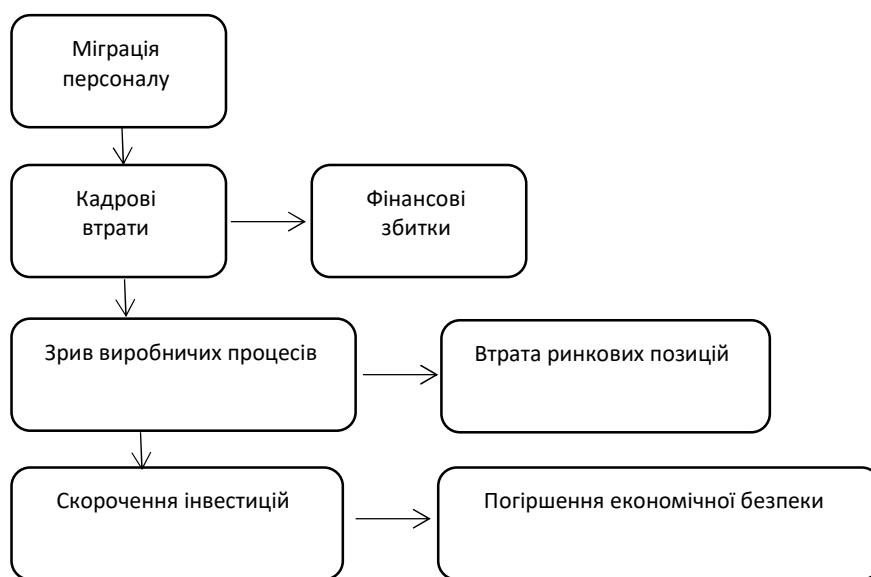

Рисунок 1 - Ланцюг впливу трудової міграції на підприємство

Джерело: побудовано автором

4. Інноваційні ризики. Міграція охоплює інженерів, дослідників і IT-фахівців. Це уповільнює цифрову трансформацію, скорочує потенціал для впровадження нових технологій і знижує інноваційну конкурентоспроможність.

5. Інвестиційні ризики. Інвестори розглядають кадрову стабільність як ключовий критерій надійності бізнесу. Відтік кадрів зменшує довіру, ускладнює доступ до капіталу й знижує можливості розвитку.

Для моделювання впливу різних рівнів трудової міграції на фінансову стійкість підприємств використано сценарний підхід (табл. 2).

Як показують результати сценарного аналізу, висока інтенсивність міграції призводить до системного ослаблення економічної безпеки підприємств — через зниження продуктивності, підвищення витрат та скорочення інвестиційної активності.

Таблиця 2 Сценарії впливу міграції на фінансову стійкість підприємств

Рівень міграції	Продуктивність праці	Витрати на рекрутинг і навчання	Інвестиційна привабливість
Низький	Незначне зниження	Помірне зростання	Висока
Середній	Зниження на 10–15%	Значне зростання	Середня
Високий	Зниження понад 20%	Критичне зростання	Низька

Джерело: розраховано автором на основі [11–15]

Попри це, міграційні процеси мають і потенційно позитивні ефекти. Грошові перекази трудових мігрантів підтримують внутрішній попит, а повернення працівників із-за кордону «зворотна міграція» приносить нові знання, управлінські практики й інноваційний досвід. Проте ці ефекти реалізуються у довгостроковій перспективі й не компенсують безпосередніх фінансових втрат підприємств.

Отже, проведене дослідження підтверджує: міграційні ризики в умовах фінансової невизначеності є системними, взаємопов'язаними та потребують комплексного управління. Для зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств необхідна інтеграція моніторингу міграційних тенденцій у систему ризик-менеджменту, розроблення адаптивних стратегій кадрової політики й залучення державної підтримки інноваційних рішень.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що міграційні процеси виступають одним із ключових чинників формування ризиків економічної безпеки підприємств в умовах фінансової невизначеності. Їхній вплив має комплексний і ланцюговий характер, охоплюючи кадрову, фінансову, виробничу, інноваційну та інвестиційну складові діяльності підприємств. Унаслідок цього формується ланцюг взаємопов'язаних ефектів, який знижує продуктивність праці, послаблює фінансову стійкість і ускладнює забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку бізнесу.

Основні висновки дослідження:

1. Кадрові ризики. Масовий відтік кваліфікованих працівників зумовлює дефіцит робочої сили, що підвищує витрати на підбір, навчання та утримання персоналу. Це призводить до підвищення собівартості продукції й посилює залежність підприємств від зовнішніх трудових ринків.

2. Фінансові ризики. Зростання витрат на персонал у поєднанні зі зниженням продуктивності праці призводить до скорочення прибутковості, зменшення ліквідності та підвищення ймовірності фінансової нестабільності підприємств.

3. Виробничі ризики. Втрата ключових фахівців створює загрозу порушення безперервності виробничих процесів, що може спричинити

невиконання договірних зобов'язань і зниження якості продукції.

4. Інноваційні ризики. Відтік науково-технічного та інженерного персоналу уповільнює процеси модернізації, скорочує потенціал технологічного оновлення й знижує здатність підприємств до цифрової трансформації.

5. Інвестиційні ризики. Нестабільність кадрової політики та зниження виробничої ефективності зменшують довіру інвесторів, обмежуючи доступ підприємств до фінансових ресурсів та інвестиційних програм.

Загалом, результати аналізу підтверджують, що у період фінансової невизначеності міграційні процеси не лише загострюють існуючі дисбаланси, але й формують нові системні ризики, які потребують адаптивних механізмів управління.

Рекомендації для підприємств:

- впровадження комплексних програм кадрової стабільності, що поєднують професійний розвиток, систему мотивації, внутрішні можливості кар'єрного зростання та гнучкі форми зайнятості;
- інтеграція ризик-орієнтованого управління у систему фінансово-економічної безпеки з урахуванням специфіки міграційних ризиків;
- використання цифрових технологій прогнозування для моніторингу трудових потоків і побудови сценаріїв кадрових ризиків;
- диверсифікація джерел трудових ресурсів шляхом партнерства з освітніми закладами, створення корпоративних навчальних платформ та залучення молодих фахівців.

Рекомендації для державної політики:

- формування програм повернення трудових мігрантів через податкові стимули, гранти та підтримку бізнес-ініціатив;
- підвищення привабливості національного ринку праці через розвиток соціальної інфраструктури та конкурентний рівень оплати праці;
- створення національної системи моніторингу міграційних ризиків із урахуванням регіональної та галузевої специфіки;
- стимулювання інноваційної активності підприємств, що забезпечує зростання продуктивності та зменшує залежність від трудомістких процесів.

Перспективи подальших досліджень полягають у кількісній оцінці взаємозв'язку між міграційними процесами та фінансовою стабільністю підприємств із використанням економіко-математичних моделей, панельних даних та прогнозних сценаріїв. Перспективним напрямом є розроблення адаптивних індикаторів економічної безпеки, що враховують динаміку міграційних ризиків і дають змогу оперативно реагувати на зміни у трудовій структурі.

Також подальші дослідження можуть бути спрямовані на створення інтелектуальних систем підтримки управлінських рішень у сфері кадрової

політики та безпеки підприємства, побудованих на аналізі великих даних та технологіях штучного інтелекту.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що мінімізація негативного впливу міграційних процесів на економічну безпеку підприємств потребує узгоджених дій держави, бізнесу й наукової спільноти. Лише системний підхід до управління ризиками людського капіталу забезпечить стійкість українських підприємств у період посткризової трансформації та сприятиме зміцненню національної економічної безпеки в цілому.

Література:

1. Іонін Є. Є., Загородний В. М. Вплив трудової міграції на ринок праці України в умовах війни та шляхи його відновлення. *Економіка і організація управління*. 2025. № 1. С. 20–32. DOI: 10.31558/2307-2318.2024.4.3.
2. Лимар В., Продан М. Аналіз міграційних потоків з України до ЄС. *Економіка і організація управління*. 2021. № 3(39). С. 133–143. DOI: 10.31558/2307-2318.2020.3.12.
3. Мульська О., Сороча, О. Удосконалення політики регулювання міграційних процесів в умовах соціально-економічної нестабільності: інституціональний підхід. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. С. 18–30. DOI: 10.31649/ins.2023.2.18.30.
4. Tanrikul F. Impact of International Migration on Patents, Innovation, Economy and Business Strategy. *Strategic Outlook for Innovative Work Behaviours*. Cham: Springer, 2020. P. 221–234. DOI: 10.1007/978-3-030-50131-0_13.
5. Orefic G. Is there an impact of immigration on productivity? Paris School of Economics. 2023.
6. Gnimassoun B. Immigration and labour productivity: A comparative effect. *World Development*. Elsevier, 2025. Vol. 188(C).
7. Гриценко Л. Л., Кожушко І. О., Чепурко В. О., Перепеліцин Г. Б. Ризик-орієнтоване управління в системі економічної безпеки корпоративного підприємства. *Бізнес-Інформ*. 2023. № 8. С. 281–288. DOI: 10.32983/2222-4459-2023-8-281-288.
8. Данілова Е. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства : монографія. Publishing House «UKRLOGOS Group», 2020. 342 с. DOI: 10.36074/danilova.kontseptsiiia-2020.
9. Мирошниченко Г. Б. Стратегії управління ризиками підприємницьких структур. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2024. № 2(30). С. 4–10. DOI: 10.31474/1680-0044-2024-2(30)-4-10.
10. За кордоном працюють до п'яти мільйонів українців – Інститут демографії. *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3283822-za-kordonom-pracuut-do-pati-miljoniv-ukrainciv-institut-demografii.html>.
11. Григор'єв В. В. Війна змінила населення України: демограф розповів про приховану проблему для країни. *УНІАН*. 2025. 1 жовтня. URL: <https://www.unian.ua/society/naseleennya-ukrajini-2025-demograf-rozpoviv-pro-prihovanu-problemu-13149009.html>.
12. Storey J., Wright P. *Strategic Human Resource Management: A Research Overview*. 1st ed. London: Routledge, 2023. DOI: 10.4324/9781003364276.
13. Mahajan P., Morales N., Shih K., Chen M. The Impact of Immigration on Firms and Workers: Insights from the H-1B Lottery. *SSRN Electronic Journal*. 2024. DOI: 10.2139/ssrn.4790785.
14. Grossmann V. How immigration affects investment and productivity in host and home countries. *IZA World of Labor*. 2021. Vol. 292, Rev. 2. DOI: 10.15185/izawol.292.v2.
15. Kim H., Lee J., Peri G. The impact of low-skilled immigration on local productivity and amenities: Lessons from the South Korean experience. *Journal of Urban Economics*. 2025. Vol. 146(C). P. 103738. DOI: 10.1016/j.jue.2025.103738.

References:

1. Ionin, Ye. Ye., & Zahorodnyi, V. M. (2025). Vplyv trudovoi mihratsii na rynek pratsi Ukrainy v umovakh viiny ta shliakhy yoho vidnovlennia [Impact of labor migration on the labor market of Ukraine in the context of war and ways of its restoration]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, (1), 20–32. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.3>
2. Lymar, V., & Prodan, M. (2021). Analiz mihratsiinykh potokiv z Ukrainy do YeS [Analysis of migration flows from Ukraine to the EU]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 3(39), 133–143. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2020.3.12>.
3. Mulska, O., & Sorochak, O. (2023). Udoskonalennia polityky rehuliuвання mihratsiinykh protsesiv v umovakh sotsialno-ekonomichnoi nestabilnosti: instytutsiinyi pidkhid [improvement of the policy of regulation of migration processes in the conditions of socio-economic instability: an institutional approach]. *Innovation and Sustainability*, (2), 18–30. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.2.18.30>.
4. Tanrikulu, F. (2020). Impact of international migration on patents, innovation, economy and business strategy. In M. Alayoglu & A. Gungor (Eds.), *Strategic outlook for innovative work behaviours* (pp. 221–234). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-50131-0_13.
5. Orefice, G. (2023). *Is there an impact of immigration on productivity?* Paris School of Economics.
6. Gnimassoun, B. (2025). Immigration and labour productivity: A comparative effect. *World Development*, 188(C).
7. Hrytsenko, L. L., Kozhushko, I. O., Chepurko, V. O., & Perepelytsyn, H. B. (2023). Ryzkyk-oriientovane upravlinnia v systemi ekonomichnoi bezpeky korporatyvnoho pidpriemstva [Risk-oriented management in the system of economic security of a corporate enterprise]. *Biznes-Inform*, (8), 281–288. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-281-288>.

8. Danilova, E. (2020). *Kontsepsiia systemnoho pidkhodu do upravlinnia ekonomichnoi bezpekoiu pidpriemstva* [The concept of a systematic approach to managing the economic security of an enterprise] (Monograph). Publishing House «UKRLOGOS Group». <https://doi.org/10.36074/danilova.kontsepsiia-2020>.
9. Miroshnychenko, H. B. (2024). Stratehii upravlinnia ryzykamy pidpriemnytskykh struktur [Risk management strategies of entrepreneurial structures]. *Naukovi pratsi DonNTU. Seriya: ekonomichna*, 2(30), 4–10. [https://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2\(30\)-4-10](https://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2(30)-4-10).
10. Ukrinform. (2023). Za kordonom pratsiuie do p'iaty milioniv ukraintsiv – Instytut demografii [Up to five million Ukrainians work abroad – Institute of Demography]. Retrieved October 5, 2025, from <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3283822-za-kordonom-pracuut-do-pati-miljoniv-ukrainciv-institut-demografii.html>.
11. Hryhoriev, V. V. (2025, October 1). Viina zminyła naselennia Ukrainy: demograf rozpoviv pro prykhovanu problemu dla krainy [The war changed the population of Ukraine: a demographer spoke about a hidden problem for the country]. *UNIAN*. <https://www.unian.ua/society/naselennya-ukrajini-2025-demograf-rozpoviv-pro-prihovanu-problemu-13149009.html>.
12. Storey, J., & Wright, P. (2023). *Strategic human resource management: A research overview* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003364276>
13. Mahajan, P., Morales, N., Shih, K., & Chen, M. (2024). The impact of immigration on firms and workers: Insights from the H-1B lottery. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4790785>
14. Grossmann, V. (2021). How immigration affects investment and productivity in host and home countries. *IZA World of Labor*, 292 (Rev. 2). <https://doi.org/10.15185/izawol.292.v2>
15. Kim, H., Lee, J., & Peri, G. (2025). The impact of low-skilled immigration on local productivity and amenities: Lessons from the South Korean experience. *Journal of Urban Economics*, 146(C), 103738. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2025.103738>

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License